

non dico, quomodo libet intelligatur, non audeo. Serve-
mus majora capientibus, infirmis¹ infirmi quod possumus.
Non dico ista illi Trinitati velut æquanda, quasi ad ana-
logiam; id est, ad rationem quamdam comparationis di-
rigenda: non hoc dico. Sed quid dico? Ecce in te inveni
tria separabiliter demonstrata, inseparabiliter operata: et
eorum trium unumquodque nomen a tribus factum, quod
tamen non ad tria, sed ad trium horum unum aliquid per-
tineret. Crede jam ibi quod non potes videre, si hic au-
disti et vidisti et tenuisti. In te enim quod est, potes
nosse in eo qui te fecit quod est, quidquid est, quando
potes nosse? Et si poteris, nondum potes. Et tamen cum
poteris, numquid sic poteris nosse Deum tu, quomodo se
novit Deus? Sufficiat ergo Charitati Vestræ: quod potui-
mus, diximus: exigentibus promissa reddidimus: cætera
quæ addenda sunt, ut proficiant sensus vestri, a Domino
quærite.

SERMO LIII².

De verbis Evangelii Matth. v. *Beati pauperes spiritu
etc.* Sed de hoc maxime quod dictum est: *Beati mun-
dicordes, quoniam ipsi Deum videbunt.*

I. SOLEMNITATE sanctæ Virginis, quæ testimonium dixit de
Christo, et testimonium meruit a Christo, palam occisæ,
occulte coronatæ, admonemur Charitati Vestræ de illa ex-
hortatione loqui, quam modo Dominus ex Evangelio
proferebat, dicens multas causas beatæ vitæ, quam nemo

¹ *Supple* insinuamus. — ² Alias 14 inter addita a Parisiensibus.

est qui non velit. Nemo quippe inveniri potest, qui beatus
esse nolit. Sed o si homines quomodo desiderant merce-
dem, sic opus mercedis non recusarent! Quis non alacri-
ter currat, cum ei dicitur: Beatus eris? Libenter audiat
et cum dicitur: Si hoc feceris. Non recusetur certamen, si
diligitur præmium; et accendatur animus ad alacritatem
operis commendatione mercedis. Quod volumus, quod
desideramus, quod petimus, post erit: quod autem jube-
mur ut faciamus, propter illud quod post erit, modo sit.
Ecce incipe divina dicta recolere, et ipsa Evangelica præ-
cepta vel munera. « Beati pauperes spiritu, quoniam ip-
» sorum est regnum cœlorum¹. Postea erit tuum regnum
cœlorum, modo esto pauper spiritu. Vis ut postea regnum
cœlorum tuum sit? Vide modo tu ipse cujus sis. Esto pau-
per spiritu. Quæris a me fortasse, quid sit esse pauperem
spiritu. Omnis inflatus non est pauper spiritu: ergo humi-
lis pauper est spiritu. Altum est regnum cœlorum: sed,
« Qui se humiliat, exaltabitur². »

II. Attende quod sequitur: « Beati, inquit, mites,
» quoniam ipsi hæreditate possidebunt terram³. » Jam
vis possidere terram: vide ne possidearis a terra. Posside-
bis mitis, possideberis immitis. Nec cum audis præmium
propositum, ut possideas terram extendas avaritiæ sinum,
qua vis possidere modo terram, excluso etiam utcumque
vicino tuo; non te ista fallat opinio. Tunc vere possidebis
terram, quando inhæseris ei qui fecit cœlum et terram. Hoc
enim est esse mitem, non resistere Deo tuo: ut in eo quod
bene facis, ipse tibi placeat, non tu tibi; in eo quod mala juste
pateris, ipse tibi non displiceat, sed tu tibi. Neque enim
parum est, quia placebis ei, displicens tibi, displicebis
autem ei, placens tibi.

III. Attende tertium: « Beati lugentes, quoniam ipsi

¹ Matth. v, 3. — ² Luc. xiv et xviii. — ³ Matth. v, 4.

» consolabuntur¹. » In luctu opus est, in consolatione merces est : Nam qui lugent carnaliter, quas consolationes habent? Molestas, metuendas. Ibi consolatur lugens, ubi timet rursus ne lugeat. Verbi gratia, contristat filius elatus, lætificat natus : illum extulit, hunc suscepit : in illo tristitia, in isto timor : in nullo ergo consolatio. Ergo illa erit vera consolatio, qua dabitur quod non amittatur; ut illi se postea gaudeant consolari, qui modo se lugent peregrinari.

IV. Accedat quartum et opus et munus : « Beati qui » esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur². » Saturari vis. Unde? Si caro saturitatem concupiscit, digesta saturitate, famem iterum patieris. « Et qui » biberit, inquit, ex hac aqua, sitiet iterum³. » Medicamentum quod ad vulnus ponitur, si sanaverit, jam non dolet : quod autem ponitur contra famem, hoc est, esca, ita ponitur ut ad modicum relevet. Transacta enim saturitate, redit fames. Accedit quidem quotidie remedium saturitatis, sed non est sanatum vulnus infirmitatis. Esuriamus ergo sitiamusque justitiam, ut ipsa justitia saturemur, quam nunc esurimus et sitimus. Inde enim saturabimur, quod esurimus et sitimus. Interior homo noster esuriat et sitiatur : habet enim cibum suum, habet potum suum « Ego sum, inquit, panis qui de cælo descendi⁴. » Habes panem esurientis, desidera et potum sitientis : « Quoniam apud te est fons vitæ⁵. »

V. Attende quod sequitur : « Beati misericordes, quoniam ipsorum miserebitur Deus⁶. » Fac, et fiet : faccum altero, ut fiat tecum. Quia abundas et eges : abundas temporalibus, eges æternis. Mendicum hominem audis, mendicus ipse Dei es. Petitur a te, et petis. Quod egeris

¹ Matth. v, 5. — ² Ibid. 6. — ³ Joan. iv, 15. — ⁴ Id. vi, 41. — ⁵ Psal. xxxv, 10. — ⁶ Matth. v, 7.

cum petitore tuo, hoc aget Deus cum suo. Et plenus et inanis es : imple inanem de plenitudine tua, ut de Dei plenitudine impleatur inanitas tua.

VI. Attende quod sequitur : « Beati mundicordes¹, » hoc est, qui mundi corde sunt : « Quoniam ipsi Deum videbunt. » Hic est finis amoris nostri; finis quo perficiamur, non quo consumamur. Finitur cibus, finitur vestis : cibus, quia consumitur edendo, vestis quia perficitur texendo. Et illud finitur, et illud : sed finis iste pertinet ad consumptionem, ille ad perfectionem. Quidquid agimus, quidquid bene agimus, quidquid nitimur, quidquid laudabiliter æstuamus, quidquid inculpabiliter desideramus, ad Dei visionem cum venerit, plus non requiremus. Quid enim quærat, cui adest Deus? aut quid sufficiat ei, cui non sufficit Deus? videre Deum volumus, videre Deum quærimus, videre Deum inardescimus. Quis non? Sed vide quid dictum est : « Beati mundicordes, quoniam ipsi Deum » videbunt. » Hoc para, unde videas. Ut enim secundum carnem loquar, quid desideras ortum solis cum oculis lippis? Sani sint oculi, et erit lux illa gaudium : non sint oculi sani, erit lux illa tormentum. Non enim corde non mundo videre permittis, quod non videtur nisi corde mundo. Repelleris, aufereris, non videbis. « Beati enim mundicordes, quoniam ipsi Deum videbunt. » Quoties beatos jam numeravit, quas beatitudinis causas, quæ opera, quæ munera, quæ merita, quæ præmia? Nusquam dictum est, « Ipsi Deum videbunt. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum cælorum. Beati mites : ipsi hereditate possidebunt terram. Beati lugentes : ipsi consolabuntur. Beati esurientes et sitientes justitiam : ipsi saturabuntur. Beati misericordes : ipsi misericordiam » consequentur. » Nusquam dictum est : « Ipsi Deum vi-

¹ Matth. v, 8.

» debunt. » Ventum est ad mundicordes, ibi visio Dei promissa est. Non sine causa, nisi quia ibi sunt oculi, unde videtur Deus. De his oculis Paulus apostolus loquens ait: « Illuminatos oculos cordis vestri¹. » Modo ergo oculi isti pro sua iufirmitate illuminantur fide: postea pro sua firmitate illuminabuntur specie. « Quandiu enim sumus in corpore, peregrinamur a Domino. Per fidem enim ambulamus, non per speciem². » Quandiu autem in hac fide sumus, quid de nobis dicitur? « Videmus nunc » perspeculum in ænigmate; tunc autem facie ad faciem³. »

VII. Non hic corporea facies cogitetur. Nam si accensus desiderio videndi Deum, faciem tuam præparaveris corporalem ad videndum; talem faciem desiderabis et Dei. Si autem jam saltem spiritualiter de Deo sapis, ut Deum non cogites esse corporeum, (unde diutius heri egimus, si tamen aliquid peregimus); si in corde vestro, tanquam in templo Dei, formæ humanæ fregimus simulacrum, si jam vobis bene venit in mentem, et viscera vestra interiora possedit, ubi detestatur Apostolus eos: « Qui dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt, et immutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis⁴. » Si jam tale malum detestamini, si adversamini⁵, si Creatori mundatis templum suum, si vultis ut veniat et mansionem apud vos faciat: « Sentite de Domino in bonitate, et in simplicitate cordis quærite illum⁶. » Videte cui dicatis, si tamen dicitis, veresi dicitis: « Tibi dixit cor meum, quæram faciem tuam⁷. » Dicat et cor tuum, et adde: Vultum tuum, Domine, requiram. Bene enim requiris, quia corde requiris. Dicitur Dei vultus, dicitur Dei brachium, dicitur Dei manus, dicuntur Dei pedes, dicitur Dei sedes, dicitur scabellum pedum ejus:

¹ Ephes. 1, 18. — ² 2 Cor. v, 6, 7. — ³ 1 Cor. xiii, 12. — ⁴ Rom. 1, 22, 23. — ⁵ Forte advertamini. — ⁶ Sap. 1, 1. — ⁷ Psal. xxvi, 8.

sed noli membra humana cogitare. Si vis esse templum veritatis, frange idolum falsitatis. Manus Dei, potentia Dei. Facies Dei, notitia Dei. Pedes Dei, præsentia Dei. Sedes Dei, si vis, tu es. An forte negare audebis Deum esse Christum? Non, inquis. Concedis et hoc, « Christum » Dei virtutem et Dei sapientiam¹? » Concedo, inquis: Audi: « Anima justis sedes est sapientiæ². » Ubi enim sedem habet Deus, nisi ubi habitat? Ubi autem habitat, nisi in templo suo? « Templum enim Dei sanctum est, quod estis » vos³. » Vide ergo quomodo excipias Deum. « Spiritus » est Deus; in spiritu et veritate oportet adorare Deum⁴. » Jam in cor tuum, si placet, intret arca testamenti, et ruat Dagon⁵. Audi ergo nunc, et disce Deum desiderare, disce unde Deum videre possis, præparare. « Beati, » inquit, mundicordes, quoniam ipsi Deum videbunt. » Quid præparas oculos corporis? Si sic videbitur, in loco erit videbitur. Non est in loco qui ubique totus est. Munda unde videatur.

VIII. Audi, et intellige, si ipso juvante potero explicare: adjuvet nos ad intelligendum omnia supradicta opera et munera, quemadmodum congrua congruentibus apposita sint. Ubi enim dictum est de præmio, quod non congrueret operi, quod non consonaret? Quia humiles quasi a regno videntur alieni: « Beati, inquit, pauperes » spiritu, quia ipsorum est regnum cælorum. » Quia mites homines facile excluduntur de terra sua: « Beati, inquit, » mites, quoniam ipsi hæreditate possidebunt terram. » Jam cætera aperta sunt, clara sua sponte cognoscuntur: disputatore non egent, commemoratore opus habent. « Beati » qui lugent. » Quis lugens non consolationem desiderat? « Ipsi, inquit, consolabuntur. Beati qui esuriunt et sitiunt

¹ 1 Cor. 1, 24. — ² Sap. 1. — ³ 1 Cor. iii, 17. — ⁴ Joan. iv, 34. — ⁵ 1 Reg. v, 3.

» justitiam. » Quis esuriens et sitiens non satietatem requirit? « Et ipsi, inquit, saturabuntur. Beati misericordes. » Quis misericors, nisi qui optat ex ipso opere reddi sibi a Deo vicem, ut circa se fiat, quod circa pauperem facit? « Beati, inquit, misericordes, quoniam ipsorum » miserebitur Deus. » Quomodo per ipsa singula singulis propria apposita sunt, et nihil adhibitum est in præmio; quod non congrueret præcepto? Præceptum est enim, ut sis pauper spiritu: præmium est, ut habeas regnum cœlorum. Præceptum est, ut sis mitis: præmium est, ut possideas terram. Præceptum est, ut sis lugens: præmium, ut consoleris. Præceptum est, ut esurias et sitias justitiam: præmium, ut satureris. Præceptum est, ut sis misericors: præmium, ut misericordiam consequaris. Si præceptum est, ut mundes cor: præmium, ut videas Deum.

IX. Non ergo ita sapias in his præceptis et præmiis, ut cum audis: « Beati mundicordes, quoniam ipsi » Deum videbunt, » putes pauperes spiritu non visuros, aut non visuros mites, non visuros lugentes, non visuros esurientes et sitientes justitiam, non visuros misericordes. Non arbitraris eos tantum quasi visuros qui mundo sunt corde, illis a visione separatis. Omnia enim hæc iidem ipsi sunt. Ipsi videbunt, et non ideo videbunt, quia pauperes spiritu sunt, quia mites sunt, quia lugentes, quia esurientes sitientesque justitiam, quia misericordes: sed quia mundi sunt corde. Quemadmodum si corporalia opera membris corporalibus coaptarentur, ac diceret (verbi gratia) quisquam: Beati qui pedes habent, quia ipsi ambulabunt: beati qui manus habent, quia ipsi operabuntur: beati qui vocem habent, quoniam ipsi clamabunt: beati qui os et linguam habent, quoniam ipsi loquentur: beati qui oculos habent, ipsi enim videbunt. Sic tanquam spiritalia membra componens, docuit quid

ad quid pertineat. Aptæ est humilitas ad habendum regnum cœlorum, apta mansuetudo ad possidendam terram, aptus luctus ad consolationem, apta fames et sitis justitiæ ad saturitatem, apta misericordia ad impetrandam misericordiam, aptum mundum cor ad videndum Deum.

X. Si ergo desideramus videre Deum, oculus iste unde mundabitur? Quis enim non curet, quis non quærat unde mundet, quo videre possit quem toto affectu desiderat? Expressit hoc divina testatio: « Fide, inquit, mundans » corda eorum¹. » Mundat cor fides Dei, mundum cor videt Deum. Sed quia ipsa fides aliquando ab hominibus, qui se ipsos fallunt, talis determinatur, quasi sufficiat tantummodo credere, (promittunt enim sibi quidam etiam conspectum Dei regnumque cœlorum credentes et male viventes;) contra hos succensus et spiritali charitate quodam modo stomachans Jacobus apostolus in Epistola sua dicit: « Tu credis quoniam unus est Deus. » Plaudis tibi de fide: attendis enim multos impios æstimare multos esse deos, et tu tibi gaudes credendo quia unus est Deus. « Bene facis. Et dæmones credunt, et contremiscunt². » Numquid et ii Deum videbunt? Videbunt qui mundo sunt corde. Quis autem mundicordes dicat spiritus immundos? Et tamen credunt et contremiscunt.

XI. Discernenda est fides nostra a fide dæmonum. « Fides enim nostra mundat cor: fides autem illorum reos » facit. » Male quippe operantur, et ideo Domino dicunt: « Quid nobis et tibi est? » Cum audis hoc dæmones dicere, putas eos non agnoscere? « Scimus, inquit, qui » sis. Tu es Filius Dei³. » Dicit hoc Petrus et laudatur: dicit hoc dæmon, et damnatur. Unde hoc; nisi quia vox par, et cor impar? Discernamus ergo fidem nostram, nec credere sufficiat. Non est talis fides quæ mundat cor.

¹ Act. xv, 9. — ² Jacob. ii, 19. — ³ Luc. iv, 34, et Matth. xvi, 16.

« Fide, inquit, mundans corda eorum ¹. » Sed qua fide, quali fide, nisi quam definit Paulus apostolus, ubi ait : « Fides quæ per dilectionem operatur ²? » Ista fides discernit a fide dæmonum, discernit ab hominum flagitiosis ac perditis moribus. Fides, inquit. Quæ fides? Quæ per dilectionem operatur, sperat quod Deus pollicetur. Nihil ista definitione perpensus, nihil perfectius. Ergo tria sunt illa. Necessesse est ut in quo est fides, quæ per dilectionem operatur, speret quod Deus pollicetur. Comes est ergo fidei spes. Necessaria quippe spes est, quandiu non videmus quod credimus; ne forte non videndo et desperando deficiamus. Contristat nos, quia non videmus: sed consolatur nos, quia visuros nos speramus. Adest ergo spes, et est comes fidei. Deinde et charitas, qua desideramus, qua pertingere conamur, qua inardescimus, qua esurimus et sitimus. Adhibetur ergo et hæc: et erit fides, spes et charitas. Quomodo enim non erit ibi charitas, cum nihil sit aliud charitas quam dilectio? Ipsa autem fides definita est, quæ per dilectionem operatur. Tolle fidem, perit quod credis; tolle charitatem, perit quod agis. Fidei enim pertinet ut credas: charitati ut agas. Si enim credis, et non amas, non te moves ad bonum opus: et si moves, ut servus moves, non ut filius; timendo poenam, non amando iustitiam. Illa ergo, inquam, fides mundat cor, quæ per dilectionem operatur.

XII. Et modo ipsa fides quid agit? Tantis testimoniis Scripturarum, tam multiplici lectione, tam varia copiosaque exhortatione quid agit, nisi ut videamus nunc per speculum in ænigmate, postea facie ad faciem? Sed non iterum tu redeas ad istam faciem tuam. Faciem cordis cogita. Coge cor tuum cogitare divina, compelle, urge. Quidquid simile corporis cogitanti occurrerit, abijce. Non-

¹ Act. xv, 9. — ² Galat. v, 6.

dum potes dicere: Hoc est: saltem dic: Non est hoc. Quando enim dices: Hoc est Deus? Nec cum videbis: quia ineffabile est quod videbis. Raptum se dicit Apostolus in tertium cœlum, et audisse ineffabilia verba ¹. Si sunt ineffabilia verba, quid est cujus sunt verba? Cogitanti ergo tibi de Deo, occurrit aliqua fortasse in humana specie mira et amplissima magnitudo: constituisti eam in conspectu cogitationis tuæ, tanquam magnum aliquid, amplissimum, grande, ingentissima mole diffusum. Finisti alicubi. Si finisti, Deus non est. Si non finisti, facies ubi est? Cogitas molem, et ut membra distinguas, definis molem. Aliter enim membra distinguere non potes, nisi moli dederis finem. Quid agis stulta et carnalis cogitatio? Grandem molem fecisti; et tanto grandiore, quanto te putasti Deum amplius honorare. Addit alius unum cubitum, et facit majorem.

XIII. Sed legi, inquis. Quid legisti, qui nihil intellexisti? Et tamen dic, quid legisti? Non repellamus parvulum corde ludentem. Dic quid legisti? « Cœlum mihi thronus est, » terra autem scabellum pedum meorum ². » Aio ³: Legi et ego: sed tu forte potiolem te putas, quia legisti et credidisti. Credo et ego quod dixisti. Simul credamus. Quid dico? Simul quæramus. Ecce tene quod legisti, et credidisti: « Cœlum mihi thronus est, » id est, sedes; thronus enim græce, latine sedes est: « Terra autem scabellum pedum meorum. » Non legisti et illud: « Quis palmo mensus est cœlum ⁴? » Puto te legisse: cognoscis, et te credere confiteris. Ibi enim utrumque legimus, utrumque credimus. Modo jam cogita, et doce me: adhibeo te doctorem, et me parvulum facio. Doce me, obsecro te. Quis est qui sedet in palmo suo?

¹ 2 Cor. xii, 2 et 4. — ² Isai. lxvi, 1. — ³ Forte Audio. — ⁴ Id. xl, 1, 2.

XIV. Ecce figuras et lineamenta membrorum Dei a corpore humano duxisti. Sed forte subrepsit tibi, ut secundum corpus putares nos factos ad imaginem Dei. Interim accipio considerandum, discutiendum, requirendum, disputando excutiendum. Si placet, audi me: quia in eo quod tibi placuit, audiui te. Sedet Deus in cœlo, et palmo metitur cœlum. Idem cœlum fit latum, cum sedet; et angustum, cum metitur? An ipse Deus tantus est in sedendo, quantus in palmo? Si hoc ita est, non ad similitudinem suam nos fecit Deus: nos enim palmum angustiore valde habemus, quam partem corporis qua sedemus. Ille autem si tam latus est in palmo suo, quam latus in sessione sua, disparia membra nobis fecit. Non est ista similitudo. Erubescat ergo tale idolum in corde christiano. Proinde cœlum accipe pro omnibus sanctis. Quia et terra dicitur pro omnibus qui sunt in terra: « Omnis terra adoret te¹. » Si bene dicimus secundum eos qui habitant in terra, « Omnis terra adoret te: » bene dicimus etiam secundum eos qui habitant in cœlo: Omne cœlum portet te. Nam et sancti ipsi qui in terra habitant, carne terram calcant, corde in cœlo habitant. Non enim frustra admonentur sursum habere cor, et cum admoniti fuerint, ita esse respondent: aut frustra dicitur: « Si » consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite, » ubi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum » sunt sapite, non quæ super terram². » In quantum ergo ibi conversantur, et ipsi Deum portant, et cœlum sunt; quia Dei sedes sunt; « Et cum annuntiant verba Dei, cœli » enarrant gloriam Dei³. »

XV. Redi ergo mecum ad faciem cordis: ipsam præpara. Intus est cui loquitur Deus. Aures, oculi, cætera membra visibilia, interioris cujusdam vel habitaculum

¹ Psal. lxxv, 4. — ² Coloss. iii, 1, 2. — ³ Psal. xviii, 2.

vel organum sunt. Interior est homo ubi habitat Christus interim per fidem: ibi habitaturus præsentia Divinitatis suæ, cum cognoverimus quæ sit latitudo, longitudo, altitudo, profundum; cognoverimus etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi, ut impleamur in omnem plenitudinem Dei¹. Nunc ergo si tibi intellectus hic non displicet, advoca te comprehendere latitudinem, longitudinem, altitudinem, profundum. Non discurras imaginatione cogitationis per spatia mundana, et per molis hujus tam magnæ comprehensibilem granditatem. In te attende quod dico. Latitudo est in bonis operibus; longitudo est in longanimitate et perseverantia bonorum operum; altitudo est in supernorum expectatione præmiorum; propter quam altitudinem tibi dicitur ut sursum cor habeas. Bene operare. Et in bonis operibus persevera, propter beneficia Dei. Terrena pro nihilo aestimes, ne cum tibi aliquo sapientis illius flagello terra ista fuerit perturbata, dicas te sine causa Deum coluisse, sine causa bona opera fecisse, sine causa in bonis operibus perseverasse. Faciendo enim bona opera, quasi habuisti latitudinem: perseverando in eis, quasi habuisti longitudinem: sed terrena conquirendo, non habuisti altitudinem. Attende profundum: gratia Dei est in occulto voluntatis ejus. « Quis enim cognovit sensum Domini? Aut quis » consiliarius ejus fuit²? Et, Judicia tua sicut multa » abyssus³. »

XVI. Hanc conversationem bene operandi, in ea perseverandi, superna expectandi, gratiam Dei occulte dandi, sapientia, non stultitia; nec reprehendendi quare alius sic, alius autem sic; non enim est iniquitas apud Deum⁴: » hanc ergo conversationem, si placet, coapta etiam cruci

¹ Ephes. iii, 17-19. — ² Rom. xi, 34. — ³ Psal. xxxv, 7. — ⁴ 2 Par. xix, 7, et Rom. ix, 14.

Domini tui. Non enim frustra talem mortem elegit, in cuius potestate erat vel mori vel non mori. Si in potestate erat mori et non mori, quare non in potestate sic vel sic mori? Non frustra ergo crucem elegit, ubi te huic mundo crucifigeret¹. Nam latitudo est in cruce transversum lignum, ubi figuntur manus: propter bonorum operum significationem. Longitudo est in ea parte ligni, quæ ab ipso transverso ad terram tendit. Ibi enim corpus crucifigitur, et quodam modo stat: et ipsa statio perseverantiam significat. Altitudo autem in illo ligno est, quod ab eodem transverso sursum versus ad caput eminet: et ea significatur supernorum expectatio. Ubi profundum, nisi in ea parte quæ terræ defixa est? Occulta est enim gratia, et in abdito latet. Non videtur, sed inde eminet quod videtur. Post hæc si comprehenderis hæc omnia, non solum intelligendo, verum etiam agendo: « (Intellectus enim bonus omnibus qui faciunt eum²:) » tunc jam extende te, si potes, ad agnoscendam agnitionem charitatis Christi supereminentem scientiæ. Cum perveneris, impleberis, in omnem plenitudinem Dei. Tunc erit illud facie ad faciem. Impleberis autem in omnem plenitudinem Dei, non ut tui plenus sit Deus, sed ut tu sis plenus Deo. Quære ibi, si potes, faciem corporalem. Jam tollantur nugæ a mentis aspectu. Abjiciat puer parvulus ludicra, discat tractare majora. Et nos in multis parvuli sumus: et cum plus quam sumus essemus, a majoribus tolerati sumus. « Pacem sectamini cum omnibus, » et sanctificationem, sine qua nemo poterit videre » Deum³. » Hac enim et cor mundatur: quia ibi est fides quæ per dilectionem operatur. Hinc « Beati mundi- » cordes, quoniam ipsi Deum videbunt. »

¹ Florus ad Ephes. III. — ² Psal. cx, 10. — ³ Hebr. XII, 14.

SERMO LIV¹.

De eo quod scriptum est in Evangelio Matth. v: *Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videant bona opera vestra, et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est: et contra cap. vi. Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis.*

I. SOLET multos movere, charissimi, quod Dominus noster Jesus Christus in Sermone Evangelico, cum prius dixisset: « Luceat lumen vestrum coram hominibus, ut » videant bona opera vestra, et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est², » postea dixit: « Attendite ne » justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis³. » Turbatur enim mens parum intelligentis, et præcepto utrique obaudire cupientis, et per diversa et adversa distenditur. Tam enim nemo potest quamvis uni domino obtemperare repugnantia jubenti, quam « Nemo potest etiam duobus dominis servire⁴: » quod eodem Sermone Salvator ipse testatus est. Quid ergo faciet animus nutans, cum se obtemperare non posse existimat, et non obtemperare formidat⁵? Si enim bona opera sua in luce posuerit hominibus intuenda, ut faciat quod præceptum est: « Sic luceat lumen vestrum coram » hominibus, ut videant bona opera vestra, et glorificent

¹ Alias 2 de verbis Domini. — ² Matth. v, 16. — ³ Id. vi, 1. — ⁴ Ibid. 24. — ⁵ Florus ad 2 Cor. iv.